

Tórshavn, tann 12. mars 2020
J.Nr.: LUM-11- 19/00109-18
(at tilskila í svári)
Tykkara J.nr.

Álit

viðvíkjandi klagu um avgerð hjá Trygdargrunninum at nokta innlit í hýrur hjá fiskiflotanum

Við skrivi, dagfest 22. november 2019, hevur Kringvarp Føroya sent umboðsmanninum soljóðandi klagu:

“...
Eg skal her við kæra avgerð hjá stýrinum fyri Trygdargrunnin, at nokta Kringvarpinum innlit í hýrur hjá fiskiflotanum í 2018.

Eg vil fegin kæra sjálva avgerðina og tann veruleika, at tað er stýrið fyri Trygdargrunnin, sum hevur viðgjørt og noktað innlitið. Mær vitandi er umbøn um innlit ein fyrisitingarligur spurningur, sum skal avgreiðast av fyrisitingini og ikki av stýrinum.

...”

Málgongd

Tann 5. November 2019 sendi klagarin soljóðandi teldupost til Trygdargrunnin

“...
Eg kundi hugsað mær eitt yvirlit yvir hýrur hjá mannskapi í føroyska fiskiflotanum.

Eg hugsar hvat tjenar hvør maður á árligum basis – fyri t.d. 2018.

Hetta fyri at fáa yvirlit yvir hvat lønin veruliga er.

...”

Tann 5 november 2019 svaraði Trygdargrunnurin klagaranum soleiðis aftur:

“...
Eg skal her við vátta, at fyrispurningurin hjá tær er komin fram í øllum góðum.

Mær tørvar kortini nakrar nágreiningar.

Hugsar tú, at yvirlitið, tú spyr um, skal verða býtt á skipabólkar ella einstøk skip – og er talan um miðal árshýru fyri persón, sum hevur verið við allar túrarnar / fiskidagarnar, skipini hava fiskað?

Tað er lutfalsliga lætt at finna miðal árshýruna – við teirri fyritleykt, at persónur hevur verið við skipinum allar túrarnar.

Trupulleikin er, at tað eru bæði tvær og tríggjar manningar á summum skipum, og so skal árshýran býtt við talið av persónum, sum “býta” hesa miðal árshýruna. Tað eru eisini stórir munir á “vanligu” manningarpørtunum og so hýruni hjá eitt nú skipara, stýrimonnum og maskinmonnum.

Hesi útgreinaðu tøluni hava vit ikki tøk beint nú.

Undir øllum umstøðum, má eg kanna, hvørt vit kunnu útflyggja upplýsingarnar ella ikki, og tú frættir aftur alt fyri eitt, eg veit meira.

...”

Tann 5. november 2019 svaraði klagarin Trygdargrunninum soleiðis:

“...

Ja, eg hugsar yvirlitið skal verða býtt á einstøk skip, og talan skal vera um árshýru fyri persón, sum hevur verið allar túrarnar / fiskidagarnar, skipini hava fiskað.

Vónandi er tað nóg greitt.

...”

Tann 20. november 2019 gav Trygdargrunnurin klagaranum soljóðandi svar:

“...

Umbønin hjá tær um innlit í hýrunar hjá manningunum við føroysku fiskiskipunum hevur nú verið til viðgerðar í Trygdargrunninum, og niðurstøðan er, at umbønin verður ikki gingin á mæti.

Grunnurin metir ikki, at talan er um umbøn um alment innlit í ávíst eyðmerkt mál ella ávíst eyðmerkt skjøl, fevnd av løgtingslóg um innlit í fyrisingina, men heldur um meiri generellan fyrising um upplýsingar og hagtøl, og er niðurstøðan, at hesar upplýsingar verða ikki latnar tær.

...”

Tann 22. november 2019 svaraði klagarin Trygdargrunninum soleiðis:

“...

Hevur stýrið tikið hesa avgerð ella er tað ein fyrisingarlig avgerð?

...”

Tann 22. november 2019 svaraði Trygdargrunnurin klagaranum aftur soleiðis:

“...

Tað er stýrið fyri Trygdargrunnin, sum hevur viðgjørt umbønina og sum hevur tikið hesa avgerðina.

...”

Partshoyring

Umboðsmaðurin gjørði av at kanna hetta málið nærri, og við skrivi, dagfest 25. november 2019, varð klagan send Trygdargrunninum til ummælis við einari freist áljóðandi 3 vikur. Samstundis varð Trygdargrunnurin biðin um at lata umboðsmanninum øll skjøl í málinum til láns.

Tann 9. desember 2019 sendi Trygdargrunnurin umboðsmanninum soljóðandi viðmerkingar:

“...

Víst verður til skrivið frá Løgtingsins umboðsmanni frá 25. november 2019, har biðið verður um frágreiðing og viðmerkingar til klagu frá Barbaru Holm vegna KVF, dagfest 22. november 2019. Eisini verður biðið um, at Trygdargrunnurin tekur støðu til, um avgerðin hjá grunninum kann kærast til Kærunevndina hjá Trygdargrunni Fiskivinnunar, eins og umboðsmaðurin biður um avrit av øllum skjølum og skjalayvirliti.

Hjálagt er avrit av øllum skjølum í málinum, umframt skjalayvirlit.

Viðvíkjandi frágreiðing um málið og viðmerkingar til klaguna er fyrst at siga, at Stýrið fyri Trygdargrunnin er ovasti myndugleiki á økinum.

Í § 3, stk. 1 í lógini um Trygdargrunn Fiskivinnunar, sí løgtingslóg nr. 132 frá 28. desember 2010 um Trygdargrunn fiskivinnunar, er ásett, at eitt stýri verður valt at sita fyri og hava ábyrgdina av Trygdargrunni fiskivinnunar, og stýrið setir stjóra at hava dagligu leiðsluna um hendi.

Ongar reglur eru í lógini um Trygdargrunn Fiskivinnunar ella í starvsskipan grunsins um, hvørji mál fyrisitingin skal avgreiða vegna grunnin, ella um mál eru, ið stýrið ikki kann avgreiða.

Tá tað í hesum føri verður spurt rættuliga víttfevndandi um at fáa útflyggjaðar upplýsingar fyri allar manningar í føroyska fiskiflotanum, bólkað á skip og gjørt upp sum árshýra fyri persónar, ið hefur verið við allar túrar, ið viðkomandi skip hefur fiskað í 2018, so er ikki talan um vanliga umbøn um innlit í ávíst mál ella upplýsingar. Meira er talan um breiðan fyrispurning um upplýsingar / hagtøl frá grunninum. Tí var spurningurin lagdur fyri stýrið og tí verður ikki mett, at nakað skeivt er farið fram, tá stýrið viðgjørði og tók avgerð í hesum føri.

Uttan mun til, um umbønin frá KVF um yvirlit yvir hýrur var svarað av starvsfólki í fyrisitingini hjá Trygdargrunninum ella av stýrinum fyri Trygdargrunnin, so broytir hetta ikki uppá, at ein umbøn um upplýsingar ella innlit fyrisitingarlaga er avvíst vísandi til, at onki mál ella skjal er eyðmerkt, men at talan verður mett at vera um meira generellan fyrispurning um upplýsingar og hagtøl, ið grunnurin ikki ynskir at útvega.

Í svarinum frá 20. november 2019 átti Trygdargrunnurin at havt víst til § 4, stk. 3 í innlitslógini um, at áheitanin um skjalainnlit so ella so átti at skila til tey skjøl ella tað mál, sum viðkomandi ynskir at gera seg kunnugan við. Tá kundi Trygdargrunnurin helst eisini at havt vegleitt KVF um, at hóast ymiskar upplýsingar kunnu verða settar saman og útvegaðar skipanunum, so er tað ikki tað sama sum, at innlit skal ella kann verða givið, ella at myndugleikin ynskir at nýta orkuna til at seta upp og útvega umbidnar upplýsingar.

Í hesum føri hevur stýrið nakrar dagar seinni tikið avgerð um, at tá talan ikki verður mett at vera um innlit í ávís skjøl ella mál, ið viðkomandi hevur rætt til eftir innlitslógini, men meira breiðan fyrispurning um upplýsingar og hagtøl, so var umbønin ikki gingin á møti.

Í hesum sambandi kann verða skoytt uppí, at hóast kravið í innlitslógini um eyðmerking ikki er strangt, so skal vanliga verða víst til tað mál, skjál ella upplýsing, sum myndugleikin hevur, og sum innlit ynskist í. Í hesum føri metir grunnurin, at viðkomandi ikki í nøktandi mun hevur eyðmerkt hvørji skjøl ella upplýsingar innlit verður biðið í, tó at fyrispurningurin er greiður. Hetta eru eisini upplýsingar, har ávíst arbeiði fyrst má gerast fyri at fáa upplýsingarnar til vega úr skipanunum hjá grunninum, og síðan mugu hesar verða settar saman / skipaðar, skulu tær latast øðrum. Umbønin er tí leys av ávísnum máli ella t.d. avreiðing hjá skipi, og heldur er sum nevnt talan um generellan fyrispurning um upplýsingar / hagtøl um hýrur hjá manningum á øllum skipum ávíst tíðarskeið.

Viðvíkjandi kærunguleika til Kærunevndina hjá Trygdargrunni Fiskivinnunar hevur Trygdargrunnurin hesar viðmerkingar:

Í sambandi við annað mál um innlit ella umbøn um stórt tal av upplýsingum frá Trygdargrunni Fiskivinnunar vegleiddi Trygdargrunnurin borgaran um, at noktandi avgerðin tá kundi kærast til Kærunevndina hjá Trygdargrunni Fiskivinnunar sambært reglunum í § 9, stk. 1 í løgtingslóg nr. 132 frá 28. desember 2010 um Trygdargrunn fiskivinnunar, sbr. § 15, stk. 2 í innlitslógini.

Kærunevndin hjá Trygdargrunni fiskivinnunar tók í tí sambandi á fundi tann 14. november 2019 avgerð um, at rætturin at kæra sambært § 9, stk. 1, í løgtingslóg nr. 132 frá 28. desember 2010 um Trygdargrunn fiskivinnunar er avmarkaður og bara fevnir um avgerðir, sum Trygdargrunnur fiskivinnunar hevur tikið viðvíkjandi inntøkutrygd og forskoti. Sostatt fevnir kærurætturin ikki um fyrisitingarlig viðurskifti, herundir avgerðir um innlit.

Vísandi til nevndu avgerð frá Kærunevndini hevur Trygdargrunnurin tikið niðurstøðuna til eftirtektar, og tí hevur KVF ikki fingið kæruegleiðing í sambandi við avgerðina, sum klagað er um til umboðsmannin, sbr. eisini § 24, stk. 1, 1. pkt. í fyrisitingarlógini um kæruegleiðing.

...“

Við skrivi, dagfest 10. desember 2019, vórðu viðmerkingarnar hjá Trygdargrunninum sendar klagaranum til ummælis við einari freist áljóðandi 10 dagar.

Tann 7. januar 2020 sendi klagarin umboðsmanninum soljóðandi viðmerkingar:

“...“

Umbønin um innlit hjá Kringvarpinum var sera greið, eins og Trygdargrunnurin eisini viðurkennir í sínum hoyringssvarið. At Trygdargrunnurin metir seg hava ov stórt arbeiði av at lata innlitid er sjálvsagt harmiligt, men eigur ikki at forða fyri, at Kringvarpið fær innlit kortini.

Vit ætla okkum sjálvsagt ikki at føra hagtøl fyri fiskivinnuna, eins og Trygdargrunnurin rør framundir, men hinvegin at fáa eitt samlað yvirlit yvir, hvussu lønarlagið í fiskivinnuni er - hetta tí, at tað hevur avgerandi týðning fyri, hvussu eitt nú tilfeingisgjald skal roknaast, og tí, at umboð í fiskivinnuni, sum sita í Trygdargrunninum, hava avvíst almennar upplýsingar frá eitt nú Búskaparráðnum, um lønarlagið í fiskivinnuni.

Tá ið Trygdargrunnurin er tann einasti, sum situr við upplýsingum um hýrur í fiskivinnuni, meta vit tað tí hava avgerandi týdning, at vit fáa innlit í hesi tøl fyri 2018, so at hetta kann nýtast sum grundarlag fyri víðari kjaki um evnið. Almanningurin hevur eftir okkara tykki rætt til at fáa innlit í hýrir í okkara høvuðsvinnu, og tí settu vit upprunaliga fram umbøn og seinni kærdu avgerðina.

Tað tykist undrunarvert, at politiskt setta stýrið fyri Trygdargrunnin skal taka fyrisitingarligar avgerðir um innlitsumbønir. Tað er tó ein meting, sum Løgtingsins Umboðsmaður má gera.
...”

Niðurstøða

Viðgerð mín av hesi klagu snýr seg um vantandi innlit í hýrur hjá mannskapi í føroyska fiskiflotanum, viðgerð av dátum og hagtølum umframt spurningin um málsræðið hjá stýrinum fyri Trygdargrunnin.

Viðvíkjandi avgerð um at nokta innliti

Í mun til spurningin um innlit eru reglurnar í innlitslógini (løgtingslóg um innlit í fyrisitingina frá 8. mai 2001) galdandi, tí innlitslógini fevnir um alt virkseimið hjá almennu fyrisitingini undir heimastýrinum, sbr. § 1, stk. 1 í innlitslógini.

Tann føroyska innlitslógini hevur ta gomlu dansku innlitslógina sum fyrimynd og er einsljóðandi tí gomlu dansku lógini. Av tí at ongar viðmerkingar eru til føroysku innlitslógina, verða viðmerkingarnar til dansku lógina nýttar í sambandi við tulking av ásetingunum í føroysku innlitslógini. Eisini “Betænkning nr. 1510 om Offentlighedsloven” frá 2009, lýsir galdandi rættarstöðu á økinum.

Rætturin til skjalainnlit er skipaður í §§ 4 og 5 í innlitslógini:

“§ 4. Ein og hvør kann við teimum undantøkum, sum eru nevnd í §§ 7-14, krevja at fáa høvi til at gera seg kunnugan við skjøl, sum ein myndugleiki hevur móttikið ella gjørt sum liður í fyrisitingarligari saksviðgerð í samband við virkseimi myndugleikans. Ein myndugleiki kann geva loyvi til skjalainnlit í størri mun, um ikki annað fylgir av reglum um tagnarskyldu v.m.

Stk. 2. ...

Stk. 3. Áheitan sambært stk. 1 og 2 skal skila til tey skjøl ella tað mál, sum viðkomandi ynskir at gera seg kunnugan við.

§ 5. Rætturin til skjalainnlit fevnir um

- 1) øll skjøl, ið viðvíkja málinum, herundir makaskjøl av teimum skjølum, sum eru send frá myndugleikanum, tá skrivini mugu haldast at vera komin fram til móttakaran, og
- 2) innføringar í journalir, skráir og aðrar skrásetingar viðvíkjandi skjølum í avvarðandi máli.

Stk. 2. Rætturin til skjalainnlit fevnir ikki um skráir ella aðrar skipaðar skrásetingar, har sum nýtt verður edv, tó burtursæð frá skrásetingum, sum nevndar eru í stk. 1, nr. 2.

...”

Trygdargrunnurin nýtir sum grundgeving fyri at nokta innliti, at talan er um upplýsingar av hagfrøðiligum slagi, ið krevja ávísa dátuviðgerð at framleiða og seta saman, og sum sostatt ikki eru fevndir av rættinum til skjalainnlit, smb. § 5, stk. 2 í innlitslógini.

Til tess, at eg kann taka støðu til hesa grundgeving, bað eg Trygdargrunnin um at greiða mær nærri frá hesari grundgeving.

Sambært Trygdargrunninum verða upplýsingarnar fingnar til vega frá Vørn, teimum einstøku reiðaríunum og Sjóvinnustýrinum. Upplýsingarnar verða í høvuðsheitum sjálvvirkandi og talgilt sendar til eina edv kjarnuskipan hjá Trygdargrunninum, ið goymir upplýsingarnar í talgildum líki. Trygdargrunnurin fær síðani drigið tøl úr edv kjarnuskipanini, ið verða nýtt í sambandi við virksemlu hjá Trygdargrunninum, ið m.a. er at veita føroyskum fiskimonnum minstuløn.

Rætturin til innlit sambært § 5, stk. 1 í innlitslógini fevnir í høvuðsheitum um øll skjøl og allar upplýsingar.

Skjalahugtakið verður nærri lýst á s. 322 í “Betænkning nr. 1510 om Offentlighedsloven” frá 2009”:

“Det følger af offentlighedslovens § 5, stk. 1, nr. 1, at retten til aktindsigt omfatter en sags ”dokumenter”. Omfattet af dokumentbegrebet er således egentlige skriftlige dokumenter – herunder dokumenter i elektronisk form – vedrørende sagen, dvs. såvel de dokumenter, som forvaltningsmyndigheden opretter til brug for behandlingen af en sag, som de skriftlige dokumenter, der f.eks. af en sags part eller andre myndigheder fremsendes til brug for myndighedens behandling af sagen.

Foruden de nævnte skriftlige dokumenter er også andre såkaldte aktstykker, der vedrører sagen, omfattet af dokumentbegrebet. Retten til aktindsigt omfatter således også fotografier, billeder, kort, rids og lignende vedrørende sagen. Det fremgår af bemærkningerne til den gældende offentlighedslov, at lovens dokumentbegreb i praksis er blevet fortolket vidt, idet en sådan udvidende fortolkning er anset for nødvendig for at forhindre en begrænsning af lovens anvendelsesområde som følge af den teknologiske udvikling, jf. Folketingstidende 1985-86, tillæg A, sp. 212.

Det er på denne baggrund antaget, at dokumentbegrebet også omfatter materiale, der træder i stedet for skriftlige dokumenter og andre aktstykker, når materialet tilvejebringes og opbevares af en myndighed som led i administrativ sagsbehandling. Således kan modeller, lydbånd, film, videooptagelser, mikrofilm, elektronisk post og lignende være omfattet af begrebet, når materialet er tilvejebragt og opbevaret af en myndighed som led i administrativ sagsbehandling.”

Sambært hesum er skjalahugtakið tulkað vítt og fevnir um eina røð av ymiskum skjalasløgum.

Rætturin til skjalainnlit sambært § 5, stk. 1 er galdandi uttan mun til hvussu myndugleikin goymir skjøl og upplýsingar.

Um hetta stendur soleiðis á s 324 í “Betænkning nr. 1510 om Offentlighedsloven” frá 2009:

”... Retten til aktindsigt gælder, uanset på hvilken måde myndigheden opbevarer dokumenterne. Opbevares et brev således ikke i papirform, men f.eks. alene på edb, er myndigheden forpligtet til at gøre brevet teknisk tilgængelig for den, der har begæret aktindsigten, f.eks. i form af en udskrift eller ved, at den pågældende får adgang til et skærbillede i forbindelse med aktindsigt på stedet. Det er uden betydning, at meddelelsen aldrig har foreligget som et dokument i sædvanlig forstand, men alene er blevet udfærdiget på og modtaget via edb, når blot meddelelsen (dokumentet) rent faktisk opbevares på en måde, så myndigheden har rådighed over den, jf. Folketingstidende 1985/86, tillæg A, sp. 213 f.

Offentlighedsloven sikrer dermed, at det er uden betydning for adgangen til aktindsigt efter loven, om en myndighed anvender papirbaseret eller papirløs sagsbehandling. Der gælder imidlertid ikke en almindelig ret til aktindsigt i forvaltningsmyndighedernes databaser ... ”

Sambært hesum, er tað sostatt ikki avgerandi fyri rættin til skjalainnlit sambært § 5, stk. 1 hvussu skjøluni eru goymd. Er eitt skjal, ið einans finst í elektroniskum líki, goymt elektroniskt í einum dátugrunni, hevur myndugleikin í sambandi við eina umbøn um innlit, skyldu at gera skjalið atkomuligt, t.d. at prenta skjalið út, um so er, at innlit skal veitast í skjalið.

Hóast hetta, er avgerandi fyri rættin til skjalainnlit sambært § 5, stk. 1, at talan er um eitt skjal, ið kann eyðmerkjast. Rætturin til skjalainnlit sambært § 5, stk. 1 fevnir ikki um dátugrunnin í sjálvum sær.

Um hetta stendur á s 354 og 355 í “Betænkning nr. 1510 om Offentlighedsloven” frá 2009:

”... Retten til aktindsigt vil imidlertid alene kunne benyttes, hvis den aktindsigtssøgende er i stand til at angive de dokumenter eller den sag, som den pågældende ønsker at blive gjort bekendt med, jf. offentlighedslovens § 4, stk. 3...

Det kan på denne baggrund konstateres, at offentlighedsloven ikke giver generel adgang til indsigt i den offentlige forvaltnings databaser. Retten til aktindsigt omfatter i forhold til databaser således kun elektroniske fortegnelser, som er omfattet af lovens § 5, stk. 1, nr. 2 (journalindførslen/aktlisten), og dokumenter, som alene opbevares i en database, hvis de indgår i en sag, der er undergivet administrativ sagsbehandling.”

Spurningurin í hesum føri er, um tær upplýsingar, ið Trygdargrunnurin móttækur frá Vørn, teimum einstøku reiðaríunum og Sjóvinnustýrinum eru at meta sum partur av einari elektroniskari skrá ella skráseting sambært § 5, stk. 2 í innlitslógini, ella um upplýsingarnar eru elektronisk skjøl, ið myndugleikin hevur móttikið ella gjørt sum liður í fyrisitingarligari saksviðgerð, smb. § 4, stk.1, 1. pkt., og ið eru fevndar av rættinum til skjalainnlit sambært § 5, stk.1.

Soleiðis sum umbønin um innlit er orðað, snýr hon seg um at fáa innlit í eina óásetta mongd av upplýsingum galdandi fyri ávíst tíðarskeið. Sambært Trygdargrunninum er talan um

elektroniskar upplýsingar, ið í høvudsheitum sjálvvirkandi verða sendar millum edv skipanir og sum krevja eina ávísa elektroniska dátuviðgerð at seta saman av myndugleikanum.

Sambært § 4, stk.1, 1. pkt, í innlitslógini fevnr rætturin til skjalainnlit um skjøl, ið myndugleikin hevur móttikið ella gjørt. Tað merkir, at innlitslógin einans gevur rætt til skjalainnlit í skjøl, ið eru til taks tá umbønin um innlit er myndugleikanum í hendi. Myndugleikin er ikki sambært reglunum í innlitslógini bundin at framleiða ella á annan hatt fáa til vega nýggj skjøl ella upplýsingar, ið frammanundan ikki eru til taks í málinum.

Tann, ið biður um alment innlit, hevur sambært hesum ikki nakað krav um, at myndugleikin skal gera ávísan úrdrátt úr einum dátugrunni ella seta saman og samanbera upplýsingar frá ymsum dátugrunnum.

Soleiðis sum málið er lýst og umbønin um innlit er orðað, meti eg ikki grundarlag vera fyri at halda, at umbønin um innlit knýtir seg til nakað ávíst skjal ella skjøl, ið gjørligt er at eyðmerkja og gera atkomuligt. Hetta grundi eg á, at talan er um talgildar upplýsingar, ið í høvudsheitum sjálvvirkandi verða sendar til eina edv kjarnuskipan hjá Trygdargrunninum frá fleiri upprunakeldum, ið Trygdargrunnurin síðani setur saman til høvi grunda á ávísan dátu úrdrátt.

Eg meti tískil, at talan ikki er um upplýsingar, ið frammanundan eru til taks tá umbønin um innlit var Trygdargrunninum í hendi, smb. § 4, stk.1, 1. pkt., og at talan er um viðurskifti, ið eru fevnd av § 5, stk. 2 í innlitslógini, og tískil ikki fevnd av rættinum til skjalainnlit sambært § 5, stk. 1 í innlitslógini.

Sum øvugt dømi kann eg vísa til niðurstøðuna í LUM J. nr. 201000004, har eg metti, at talan var um elektronisk skjøl, ið vóru fevnd av § 5, stk. 1, smb. § 4, stk.1, 1.pkt., heldur enn § 5, stk. 2 í innlitslógini.

Eg haldi tó, at grundgevingin hjá Trygdargrunninum at nokta klagaranum innlit, ikki er nøktandi. Grundgevingin átti at havt eina tilvísing til tær rættarreglur, ið avgerðin er grundað á, smb. § 23, stk. 2 í løgtingslóg um fyrisitingarlóg, og samstundis greitt nærri frá hesum.

At enda vil eg vísa á, at í Danmark fevnr rætturin til skjalainnlit um hagfrøðiligar upplýsingar, ið krevja dátuviðgerð, undir hesum úrdráttir av dátu úr dátugrunnum og samanseting av upplýsingum. Heimildin finst í § 11 í donsku innlitslógini (da. Offentlighedsloven) og varð sett í lógina í 2013 í sambandi við eina munandi dagføring av donsku innlitslógini. Grundgevingin fyri ásetingini var m.a., tøkniliga menningin á økinum og tann økta nýtlan hjá myndugleikum av dátugrunnum og skipanum at samanseta upplýsingar. Til tess at myndugleikin ikki skal nýta ov nógva arbeidsorku at viðgera slíkar umbønir um innlit, er ásett eitt krav um, at dátuviðgerðin skal kunna fremjast við fáum og einføldum boðum. Nærri kann lesast um heimildina í § 11 í “Betænkning om offentlighedsloven frá 2009, betænkning nr. 1510, bind 1, m.a. síðu 365 -383” og í “FOB 2016 Offentlighedslovens nye paragraf om dataudtræk har begrænsninger”.

Viðvíkjandi uppgávuni hjá Hagstovu Føroya at viðgera dátú og hagtøl

Dátuviðgerð av hagfrøðiligum upplýsingum, undir hesum úrdráttir av dátú úr dátugrunnum og samanseting av upplýsingum, er uppgávan hjá Hagstovu Føroya, ið sambært løgtingslóg nr. 33 frá 7. mai 1991 um Hagstovu Føroya er høvuðsmyndugleiki fyri hagfrøðiligum virksemi í Føroyum. Sambært § 4 í hesi lóg, hevur Hagstova Føroya víðar heimildir at krevja inn upplýsingar í sambandi við hagfrøðiligar uppgerðir.

Hagfrøðilig uppgerð yvir eitt nú hýrur fyri føroyska fiskiflotan, ið samsvarar væl við tær upplýsingar, ið klagarin ynskir innlit í, er alment tøk á heimasíðuni hjá Hagstovu Føroya. Uppgerðin er tó ikki dagförd síðan 2016.

Eg havi fingið upplýst frá Hagstovu Føroya, at orsøkin til hesa vantandi dagføring er ein spurningur um hvussu arbeidsorkan hjá Hagstovu Føroya verður raðfest. Samstundis varð eg kunnað um, at Hagstova Føroya fer at raðfesta hettar økið í nærmastu framtíð, soleiðis at neyðugu upplýsingarnar frá Trygdargrunninum í hesum høpi kunnu fáast til vega.

Hóast eg taki undir við, at Hagstova Føroya í sambandi við sítt fjøltáttaða hagfrøðiliga virksemi raðfestir sína arbeidsorku eftir førimumi, undrar tað meg at hesar upplýsingar ikki eru dagfördar síðan 2016. Eisini havandi í huga, at hesar upplýsingar knýta seg til eina av mest týðandi vinnugreinum í føroyska samfelagnum.

Viðvíkjandi málsræðinum hjá stýrinum

Trygdargrunnurin, er settur á stovn sambært løgtingslóg nr. 132 frá 28. desember 2010 um Trygdargrunn fiskivinnunnar, eftir hetta nevnd løgtingslóg um Trygdargrunn fiskivinnunnar.

§ 3 í løgtingslóg um Trygdargrunn fiskivinnunnar er soljóðandi:

“§ 3. At sita fyri og hava ábyrgdina av Trygdargrunni fiskivinnunnar, verður stýri valt. Stýrið setir stjóra at hava dagligu leiðsluna um hendi.

Stk. 2. Stýrið fær heimild til at gera avtalu við annan grunn ella stovn um umsiting.”

Sambært § 4, stk. 5 í omanfyrinevndu lóg ásetir stýrið sjálvt sína starvsskipan. Starvsskipanin fyri stýrið fyri Trygdargrunnin er samtykt á stýrisfundi tann 18. september 2016. § 10 í starvsskipanini skipar viðurskifti kring stjórasetan fyri Trygdargrunnin og dagligu leiðsluna av grunninum.

§ 10 er soljóðandi:

“§ 10

Stýrið hevur sambært § 3, stk. 2 í lógini um Trygdargrunn gjørt avtalu við ALS um at hava um hendi alla umsiting av virksemi trygdargrunnsins.

Dagliga leiðslan fevnir ikki um avgerðir, sum eftir viðurskiftum stovnsins eru óvanligar ella av stórum týðningi. Tílíkar avgerðir kann ALS einans taka, um stýrið serstakt hevur givið loyvi til tess.

...”

Hvørki starvsskipanin ella løgtingslóg um Trygdargrunn fiskivinnunar greiða nærri frá hvørji viðurskifti kunnu hugsast at vera óvanlig ella týðningarmikil. Virksemi hjá Trygdargrunninum er hinvegin ásett í § 1 í løgtingslóg um Trygdargrunn fiskivinnunar og er nærri útgreinað á heimasíðuni hjá Trygdargrunninum.

Stýrið hevur sambært § 3, stk. 1 í løgtingslóg um Trygdargrunn fiskivinnunar evstu ábyrgd av Trygdargrunninum, og tá annað ikki er tilskilað í starvsskipanini ella løgtingslóg um Trygdargrunn fiskivinnunar, má stýrið metast at hava fult málsræði at gera av um viðurskiftini eru soleiðis háttáði, at stýrið, heldur enn dagliga leiðslan skal taka avgerð í einum máli.

Vísandi til omanfyristandandi, havi eg ongar viðmerkingar til, at tað er stýrið fyri Trygdargrunnin, ið hevur tikið avgerð um at nokta Kringvarpi Føroya innlit ella útflyggjað upplýsingar um hýrur hjá føroyska fiskiflotanum fyri 2018.

Tó vil eg heita á Trygdargrunnin um at skipa soleiðis fyri, at uppgávubýtið millum stýrið og dagligu leiðsluna verður greiðari ásett. Hetta til tess at tryggja gjøgnumskygni og samanhag í sambandi við tær avgerðir, ið Trygdargrunnurin tekur. M.a. kundi verið nágreinað hvat tað merkir, at dagliga leiðslan ikki fevnir um avgerðir, sum eftir viðurskiftum stovnsins eru óvanligar ella av stórum týðningi.

Avrit av hesum skrivi er sent løgmanni, landsstýrismanninum í fígghjarmálum og landsstýrismanninum í fiskivinnumálum til kunningar.

Sólja í Ólavsstovu
Løgtingsins umboðsmaður